SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2021

av Petter Löberg och Jessica Rodén (båda S)

Ökad insyn och motverkande av intressekonflikter vid övergång till påverkansarbete

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga hur reglerna om insyn i påverkanskommunikation kan utvecklas även för den kommunala och regionala beslutsnivån med beaktande av det kommunala självstyret och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En demokrati behöver ett levande utbyte mellan folkvalda, organisationer, företag och medborgare. Det är i grunden positivt att erfarenheter från politiken tas till vara i andra verksamheter och att människor kan byta yrke. Samtidigt uppstår särskilda risker när tidigare politiska beslutsfattare kort efter ett uppdrag går över till att sälja råd, kontakter eller påverkansarbete till ekonomiska särintressen. I Klenells folkbildande bok "Bananrepubliken" illustreras hur gränslösheten är alltför vanligt förekommande. Det avgörande problemet är inte att en tidigare politiker får ett nytt arbete. Det är risken att kunskaper och relationer som byggts upp i ett förtroendeuppdrag kan ge en enskild uppdragsgivare otillbörliga fördelar. Även när ingen otillbörlig påverkan faktiskt förekommer kan bristande insyn skada förtroendet för politiska beslut. Medborgarna bör

kunna få veta vilka intressen som företräds och hur möjliga intressekonflikter hanteras. För statsråd och statssekreterare finns sedan tidigare bestämmelser om prövning av övergångar till annan verksamhet, där karens eller ämnesrestriktioner kan aktualiseras. Det finns däremot skäl att närmare pröva om motsvarande risker hanteras tillräckligt när personer lämnar andra ledande politiska förtroendeuppdrag, exempelvis i riksdagen, kommuner och regioner.

Riksdagen har beslutat om en ny lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut (2026:1459), som träder i kraft den 1 juli 2027. Den är ett steg mot större öppenhet om lobbying gentemot riksdagen och regeringen. Men den löser inte i sig alla frågor om övergången från ett offentligt uppdrag till kommersiell påverkan, och dess tillämpningsområde omfattar inte generellt kontakter med kommunala och regionala beslutsfattare. En översyn bör därför ta sin utgångspunkt i de faktiska riskerna för intressekonflikter. Den bör omfatta uppdrag på både nationell, regional och lokal nivå, men samtidigt undvika generella yrkesförbud eller oskäliga inskränkningar i enskildas möjlighet att försörja sig.

Petter Löberg (S) *Jessica Rodén (S)*